

Световна
Пловдивска
Премиера

Чичовци

по едноименната повест на
Иван Вазов

100 години

от рождението на Лазар Николов

магаричи
български

Да живеей
български!

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА И ИЗПЪЛНИТЕЛИ

Хаджи Смион
Поп Ставри
Г-н Фратю

Хаджи Атанасий
Иванчо Йотата
Даскал Гатю

Мирончо

Бухалът
Селямсьът
Варлаам

Мичо Бейзагето
Чорбаджи Николаки
Бянт
Мироновски
Две жени

Селямсьзка
Варлаамича

АВГУСТ МЕТОДИЕВ
ЕВГЕНИЙ АРАБАДЖИЕВ
ИВО ЙОРДАНОВ
МИХАИЛ ПУЛИЕВ
НИКОЛАЙ ПИСАНОВ
ПЛАМЕН ПАПАЗИКОВ
ЦВЕТАН ЦВЕТКОВ
НИКОЛАЙ БАЧЕВ
АЛЕКСАНДЪР БАРАНОВ
ГЕОРГИ ДЕВЕДЖИЕВ
ИВАЙЛО ГЕРАСИМОВ
АЛЕКСАНДЪР НОСИКОВ
ДИМИТЪР ЗАШЕВ
ГЕОРГИ ДИНЕВ
БОРИС КУЧКОВ
ВЛАДИМИР НИКОВ
ЖИВКО ПЕЙЧЕВ
СЕРОП ЙОЗГАТЛИЯН
СВЕТЛАНА ИВАНОВА
ИВА АНАНИЕВА
РОСТИСЛАВА РАКОВА
ИВА АНАНИЕВА

ЧИЧОВЦИ

опера от Лазар Николов
по едноименната повест
на Иван Вазов

ПЪРВО ИЗПЪЛНЕНИЕ
В БЪЛГАРИЯ

диригент
ПАВЕЛ БАЛЕВ

режисьор
ЕЛЕНА СТОЯНОВА

музикален ръководител
ДРАГОМИР ЙОСИФОВ

хореограф
АННА ПАМПУЛОВА

сценограф и
художник на костюми
КРИСТИЯН ЛЕКОВ

асистент-художник
ХРИСТИНА ДЯКОВСКА

диригент на хора и
концертмайстор
ВИЕСЛАВ НОВАК

корепетитори
РОСИЦА ДИМОВА
МАРТИН ДАСКАЛОВ

асистент режисьори
ДИМА ДИМИТРОВА
ИВАНКА ДАЛИЙСКА
ТОДОРКА МИТКОВСКА
МАЯ ЛАЧЕВА

Регионална библиотека
"Любен Каравелов" - Русе

120000890904

492509

ансамбъл
СТАНИМИРА МАНОЛОВА
МИЛЕНА ГЪРКОВА-КАЛИНОВА
ЦВЕТАНКА АНГЕЛОВА

Деца от Академията на Госпожа Опера
Хор и оркестър на ОПЕРА ПЛОВДИВ

1971

Започнах да пиша и Чичовци. Поради сюжета си, с който безусловно трябваше да се съобразявам, тази опера ми налагаше да отстъпя от естетическите си позиции. Съзнавах много добре негативното значение на моя език и стил с този компромис. Но сюжетът ми харесваше. В сивото провинциално ежедневие, в затъмнения робски край съществуваше живот, раздвижваха се духовете, събуждаха се свободолюбиви стремежи, Вазов ни пренасяше в друг свой свят, макар и хронологически отминал, но интересен, изпълнен с безобиден хумор и горещи възжелания на малките хорица. Дребни събития, а въпреки тях нещо ставаше, макар и дискретно, подготвяше се, растеше. Драматургията на това произведение носеше съвременни тенденции и разбирания. Последните, както и неличния, неинтимния характер на сюжета ме привличаха.

Лазар Николов

През 1971 година Лазар Николов започва работа над втората си опера. След трагедията на Есхил „Прикования Прометей“, той избира Вазов и неговата повест „Чичовци“. Композиторият смяташе тази „галерия от типове и нрави български“ за най-доброто Вазово произведение; и съвсем не е самотен в това свое мнение.

Искам да избягна клишето „шедьовър“ заради съпътстващите го патос и помпозност, толкова чужди на Вазовия... хм, все пак – шедьовър. Изградена от кристалите на хумора – в ситуации, постройка, описания и характеристики, в самата смехова природа на езика, повестта е чудо на метафизическия реализъм, на фантасмагоричната дословност. Абсурдни ли изглеждат тези определения? Методи Андонов е смятал „Чичовци“ за „пиеса на абсурда“ (става дума за собствената му драматизация на текста, която Лазар Николов използва като основа на либретото); това са последните му думи при последната им среща.

Абсурдно е изглеждала и идеята точно Лазар Николов да посегне към точно този сюжет. Известен като далеч не най-голям привърженик на фолклора и като отрицател на битовото като част от художественото, композиторът смущава своите постоянни критици с избора си.

Един толкова български сюжет в ръцете на музикант, определян като космополит, „западник“, „авангардист“ и други подобни, повече идеологически и присъщи на милиционерската, а не на традиционната естетика понятия.

Разбира се, намерението на Николов съвсем не е да саботира един каноничен литературен текст, както вероятно са допускали тогавашните друиди на идеологията. Той просто иска да напише опера, пленен от силните цветове в езика на персонажите, от звука на конфликтите, макар и смехотворни, от поезията, от специфичната нравственост, от милостта, които издигат героите и сякаш умиват лицата им.

Музиката рядко обвинява, но често прощава. Малцина са разбрали, че българският композитор Лазар Николов е срещнал съкровения сюжет, който му позволява да обхване нашения космос и да го представи в спектакъл, в който зрителите сме и актьори.

В един разговор, композиторът спомена, че речта на чичовците е „поетическа“ и „приказна“, а поетичното и приказното са есенциални музикални прояви. Ритъмът на българската реч, нейната спривава насеченост или елеиноост също е нещо, което просто настоява за музикално фиксиране. Смятам, че след Мусоргски, Яначек, Барток и Пяков, Лазар Николов е следващия, който извлича, ражда музиката от структурите на езика и стихията на речта. Раждането на музиката от духа на езика и националното е удивителен феномен!

Музиката на езика извайва характерни послани от очертанията в текста. Трикстерът-хамелеон Хаджи Смион, вулканично честолобовият Иванчо, „философът“ Мирончо, мистериозният Варлаам, докачливецът Селямсъзът, „мусикословеснейши“ Хаджи Атанасий, гранитният скептик Николоки, патетичният Мичо, Гатю, angelus Бухалът фамозният 2-н Фратю...

В операта „Чичовци“ оркестърът не „съпровожда“, а спори, подкрепя, утвърждава, гримасничи, жестикулира; говори и играе – героят бай или хаджи, или чорбаджи Оркестър, ако ни е позволено да се изразим така. Мускулатурата на организирания звук вади наяве театралния аспект на текста и показва не само какво, но и как се разказва. Ритъмът-реч, ритмизиранияте тембри създават индивидуалните времена на чичовците, уседнали в своето несъществуващо настояще.

Между славно минало:

...нашите стари славни списания...

и велико бъдеще:

Братя! Въздухът трепери!!

Чрез „Чичовци“ Лазар Николов искаше да ни разкаже и своята приказка за националното: абсурдните слобки на прагматизъм и безумие, порив и хитроумие; отлагане на свободата – за да я съзерцаваш по-дълго, а не да я „работиш“ (Вж. цитата от Р. Ралин по-горе). Смаляването на големите идеи или беда – и втрещването в малките дрязги и обиди. Безкрайното разтягане, усукване и вкусване на живота като бяло сладко; национално-поетичната му празнота. Патосът (вулканичен!) на приказването – и нищенството на правенето.

Един гръбнак от шаран. Една котка. И между тях – една Свобода. Която надниква в процепите между страха и смеха.

Тези и други неща виждаше Лазар Николов във Вазовите и в своите „Чичовци“ – нещо повече от една хумореска, писана с любов в Пловдив и публикувана в „Библиотечка за войника“ – за окопна разтуха на солдатите. Операта завършва в пустота и резигнация, внезапно в истинността си: Не се препирай напразно... – Да... да...

Едно залтие се е отбило в кафенето. Времето се разпада и вали като пепел върху главите на застиналите чичовци. Сякаш цитат от финалната сцена на Гоголевия „Ревизор“.

Лазар Николов искаше да ни разкаже приказката за българската (Не)свобода. Но кой може да упрекне човек, че се „спряпа“, както чудно казва класикът за Анко Разпопчето, пред Свободата? Та кой не е малък пред нея? Кой не потреперва пред идеята дори за Свобода?

„Аз пия за меча, да, мечът, господа!“ Толкова по въпроса за малкостта на чичовците. Мисля си, дали свободата не е всъщност там, в самата Музика, в искрящата, многоцветна, струяща или повличаща, тайнствена или екзалтирана, но и винаги животворна музика на Лазар. Улавям се как повтарям ритмически Алековото: о, моя простичка, и бедничка, и хитричка, и умничка, и набожна, и безбожна, и измъчена, и уплашена, но и винаги храбра Българийо!

Моля, помогнете ни да мислим „Чичовци“, да видим и разпознаем другия Театър там, другите кодове, другите истини. Па тогава заповядайте на премиера. Премиера, която бе отказана на композитора приживе... За да си я дърпаме днес един другиму от ръцете като Селямсьза и Копринарката. И да се устопуваме като благоверните им. Ала това е друга комедия.

ДРАГОМИР ЙОСИФОВ

P.S.

Моят учител Димитър Манолов, Главен диригент на Пловдивския оркестър, ми каза веднъж, че иска да направи операта на Лазар Николов в Пловдив (ами къде, помислих си). Не му стигна времето.

P.P.S.

Вчера минах по ул. „Хр. Г. Данов“. Там, в редакцията на „Народний глас“, Вазов вероятно е нисел редовете на „Чичовци“. Усмивнах се. И се поклоних.

След изключително успешната продукция „Фалстаф“ през есента на 2019 започнахме да обсъждаме с ръководството на Опера Пловдив реализация на операта „Чичовци“ на Лазар Николов.

Заслугата за идеята е на моя приятел, невероятния колега и музикант Драгомир Йосифов, който е най-големият съхранител, специалист, духовен наследник и поддръжник на творчеството на нашия бележит композитор. Планирахме премиерата за 2020 година, но пандемията ни спря. Имам натоварен график с години напред и единствения период, който беше възможен бе началото на месец март 2022. Опера Пловдив обяви датата 2 март за премиера на „Чичовци“ през май месец на 2021 представяйки програмата си и аз се радвам,

че в навечерието на националния празник ще дадем нашата почит към едно българско произведение на двама велики български творци – Иван Вазов и Лазар Николов. Предизвикателствата за диригента са огромни! Непрекъснати смени на ритми и темпа, трудна архитектурна за водене! Но партитурата е много логично изградена, фина, изящна, дори филигранна.

Вокалните партии са емблематично – майсторски написани, „обличането“ на Вазовия текст в тонове и във вокални фрази е силно доказателство за класата и огромния композиторски талант на Лазар Николов. Четейки и изучавайки партитурата смятам, че по-добре не може да се напише – във всеки такт виждам и чувам светлини, сенки и цветове!

ПАВЕЛ БАЛЕВ
диригент

ЗА ПОСТАНОВКАТА

Има думи, характерни за даден народ, те остават непреведими и необясними за понятиятата система на другите народи. Една такава дума за нас – българите – е „Чичовци“, другата е „хъш“. Понятието „Чичовци“ надскача времевата рамка на българи, живели по времето на турското робство. Това са образи-типове (а не характери), неподлежащи на развитие в следствие на колизии; дълбоко пуснали корени в българската народопсихология, живеещи в нас и днес, превърнали се във „вечни“.

Една от големите теми на Чичовците е тази така бленувана Свобода, за която само се говори, която се чака, която се мечтае, за която се шушука, защото нямаме смелостта да я изкрещим,

която е винаги някъде там в аурата на всеки един от персонажите. Една изстрадана Свобода, колкото желана, толкова и абсурдна поради невъзможността на героите да я постигнат.

Базирайки се на това, както и на музикалния език на Лазар Николов, който надскача времевите очертания на темата и нейния битов характер, целта на постановъчния екип е да създаде притча за българина и българското, актуална днес и сега със същата сила, с която била актуална и преди.

Две са основните характеристики на историята, които я сближават с театъра на абсурда. Едната е вечното „Чакане“, характерно за българина. Чакането на месията, който да се появи, за да ни освободи, да разреши социалните ни и екзистенциалните ни проблеми вместо нас самите. Другото характерно за Чичовците е почти изцяло отсъствието на събития, които да променят хода на историята. Липсва действие, което е заменено с едно вечно говорене.

Базирайки се на това, героите в настоящата сценична интерпретация са поставени в една абстрактна среда – всички се намират на една изоставена строителна площадка, без време, обрасла с бурени. Останали са само строителните скелета. А нашите Чичовци са строители, строители на България, които не знаят как да продължат напред.

Енергията им се пренасочва и вместо да създават, те разрушават своя собствен труд, концентрирани в своите дребни проблеми, водейки войни помежду си.

Стъпвайки на всичко до тук във визуалното решение на спектакъла е търсено едно брехтово усещане, плакативност. Така „говоренето“ се превръща в ключ при изграждането на визуалната партитура. Думите на героите и рекламата на техните философии „облича“ постепенно строителната площадка, превземайки я напълно до финала на спектакъла. Така сцената „крещи“ желаното от Чичовците в една огромна визуална инвазия от реклами, напомнящи Тайм Скуер.

Що се касае до театралните похвати при изграждането на спектакъла – търсени са в играта на изпълнителите повече похвати от физическия и от кукления театър. Търсени са абстрактни решения, целта, на които е да надскочат битовото в сюжета и да спомогнат за превръщането на историята в българска притча.

А Чичовците, идеалисти във вярата си за Свободата, се оказват неспособни да я постигнат. Тя остава някъде близо, но в друго измерение, някъде високо по вертикала, а те твърде малки, за да я съзрат.

Това е една история за българина, която през смешното преминава в абсурда, за да докосне на финала трагичното.

ЕЛЕНА СТОЯНОВА
режисьор

1?

Имат ли чичовците рог и отечество?

Хем са универсални типажи, създадени с Гоголев и дори Молиеров замах, каквито има навсякъде, хем са някак си близки и родни, хвърлен им е пъпът по нашите земи. Затова, докато убедено ги съдим, тайно им прощаваме.

Проф. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ
културолог и медиен експерт

Малкият човек е у дома си навсякъде, просто носи различни елечета и фесове. Онзи Вазовски Солом го има и на Балканите, и на Пиринеите, вероятно и в Скандинавия (но за там не съм проверявал, много ми е студено). Ние обичаме да се вглеждаме в нашето и заради увеличителното стъкло на местния патриотизъм го смятаме за уникално, образцово и ненадминато. Горите ни са най-гъсти, върховете най-високи, жените най-хубави, млякото най-кисело и така до гроб. Чичовците затова са силни в селското кафене, защото вдигнат ли поглед отвъд самодостатъчността си, светът им става микроскопичен и те преливат в глобалното, където конкуренцията на чуждото „най“ ги убива.

Проф. д-р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ
историк и журналист

Да, естествено. Те са стопроцентови българи. А в тях намирам трогателни човешки слабости и черти, каквито виждам не само около себе си, а и в самия себе си. Вазов ги е описал /тоест описал е и нас/ с голяма и всеопрощаваща любов. Апропо, нашите национални архетипи /каквито са Вазовите чичовци/ са невинни деца спрямо своите събратя по света.

Скицирахме нещо като „Чичовци“ – въпросник и се обърнахме към известни български общественици, за да ни помогнат да мислим „Чичовци“, да видим и разпознаем другия Театър там, другите кодове – днешните.

Само ми е достатъчно да си спомня героите от „Норманска шега“ на Ги дьо Мопсан или героите на Марио Варгас Льоса, за да видя чудовищните еквиваленти на нашите чичовци в другите народи.

НЕДЯКО СЛАВОВ
писател

Чичовци има навсякъде по света. Работата е да откриеш „своите чичовци“. И в това е гениалността на Вазов.

ЕВГЕНИЙ ТОДОРОВ
журналист

2?

Пораства ли чичото до хъш? А обратното?

Не пораства, но е хъш във вътрешната си аутоуполия – иска да е и прави всичко възможно, за да представи желаното за реално пред другите чичовци. Ако успее, е успял да излъже историята и да стане хъш, без да му се налага да бъде. Но не успява, Вазов не му позволява.

Проф. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ
културолог и медиен експерт

Трудно... От опит знаем, че човек депутат може да стане, но обратното никога. Пък и патриотарството на малкия свят никога не успява да разбере революцията на трезва глава. Обратно – блянът да трите морета неизбежно иде след третото литие. Затова и родният политически махмурдук е най-тежък.

Проф. г-р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ
историк и журналист

Пораства, разбира се. Хъшовете са същите тези хора, но в друга, екстремна среда, вече с друг, висок национален идеал.

НЕДЯЛКО СЛАВОВ
писател

Не знам дали трябва да противопоставяме чичовците на хъшовете. В един народ трябва да има и от едните, и от другите. Чичовците хранят семейства и носят майтап, хъшовете – пият и пеят юнашки песни. Народът възпява обаче хъшовете, а се подхихилква на чичовците. „Под игото“ е винаги сред трите най-любими български книги на всички времена. До него е „Време разделно“. А къде е „Чичовци“?

ЕВГЕНИЙ ТОДОРОВ
журналист

3? Има ли дете-чичо? А жена?

Да, защото еснафщината, освен лична, е и семейна черта, идеология на малките общности, за които чичото е деспотичният лидер.

Проф. ЛОЗАНОВ
културолог и медиен експерт

Те са вечното мнозинство, те ни управляват и страстно желаят да приличаме на тях, за да се оправдаят поне в собствените си очи..
Проф. г-р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ
историк и журналист

Да.
НЕДЯЛКО СЛАВОВ писател

Сигурно има и деца с чичовски заложби. Но „чичовщината“ като че ли е свързана най-вече със зрелия мъжки характер. Колкото до жени? Може би трябва да ги потърсим при Чудомир.
ЕВГЕНИЙ ТОДОРОВ журналист

4? Чичовците сила ли са?

Не, защото силата неизбежно води към промяна, а те са стожери на статуквото – новото може и да ги мами, но много повече ги плаши. Най-добре би могла да ги изучи една „социология на страха“, ако съществуваше такава дисциплина.

Проф. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ
културолог и медиен експерт

Може би не точно сила, а солта и пипера на едно общество. От години изследвам пловдивската памет. През годините оцеляват най-вече имената на чешитите. Между тях и има и пловдивски чичовци.
ЕВГЕНИЙ ТОДОРОВ журналист

Да.
НЕДЯЛКО СЛАВОВ писател

Те са вечното мнозинство, те ни управляват и страстно желаят да приличаме на тях, за да се оправдаят поне в собствените си очи.
Проф. г-р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ
историк и журналист

5?

Представяте ли си картина „Чичовците водят свободата на барикадите“?

Да бъдеш свободен е духовна способност, с каквато Вазов не е надарил героите си, а пък да се бориш за свободата е рядък талант, подобен на поетическия. Героичната смърт на Ботев е гениален стих, написан без думи. Представям си картина, в която чичовците молят свободата да им пощади живота.

Проф. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ
културолог и медиен експерт

Не е изключено някоя от чичовците да има чудесния бляс на онази хубавица от картината на Дьолакроа и вероятно заради него ще ѝ се размине. Нали помните картината? Тя ми се е запечатала като кошмарно видение от букварите в ученическа възраст (освен това бях във вечно тревога туй момиче да не настине!). По ме в страх от малкото момченце до нея, с пищовите... От такива наивници революциите раждат най-безчовечните догматици.

Проф. д-р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ
историк и журналист

Естествено.
НЕДЯЛКО СЛАВОВ писател

Ще кажа само, че чичовците са реалност, докато водачите на барикадите много често са митологизирани образи.

ЕВГЕНИЙ ТОДОРОВ журналист

6?

Какво казват чичовците с „Да живеят България“?

Казват, че патриотизмът и еснафщината не си пречат. Любовта към родината не е защита от самолюбивостта, алчността, глупостта, дребнавостта, подлостта и пр. Затова днес националистите, които се бият в гърдите, че най-много обичат родината, могат да се окажат едно от най-грозните ѝ лица.

Проф. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ
културолог и медиен експерт

Ами същото, което казва и наш Бай Ганьо със същите думи. Те за България – голямата, справедливата и европейската – надали мислят. Те си я искат и нея затворена в калъпа на наше село. Най-много да измислят с това име я някоя партияка, я някоя тънък политически вестник. Освен това да изкрешиш „Да живеят България“ винаги звучи по-добре, за разлика от самото живеене в нея.

Проф. д-р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ
историк и журналист

Това, което никои политик, или поне съвременен, не може да каже. Тоест те казват наистина „Да живее България“, защото са българи, а не измислена европейска порода дългорунна овца за колективно стригане.
НЕДЯЛКО СЛАВОВ писател

Може би най-добрият отговор го е дал отново Иван Вазов с главата в „Под игото“, озаглавена „Пиянството на един народ“.
ЕВГЕНИЙ ТОДОРОВ журналист

7?

Какво бихте изкрещели днес?

Не съм по кръсътците и затова предпочитам тихо да припомня думите на Ботев:

*„Ще да пия на пук врагу,
на пук и вам, патриоти,
аз вече нямам мило, драго,
а вий... вий сте идиоти!“*

Проф. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ културолог и медиен експерт

Спонтанно бих викнал: „Аман!“ (но като се размисля знам, че ще трябва да е нещо друго, по-голямо, по-високо и смислено, за да намерим смисъла на нещата извън чичовщината).

Проф. д-р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ историк и журналист

Без да крещя, просто по човешки ще кажа:
Да живее България.

НЕДЯЛКО СЛАВОВ писател

Не обичам да крещя.

ЕВГЕНИЙ ТОДОРОВ журналист

8?

Вие чичо ли сте?

Във всички случаи хъш не съм, но се надявам да съм нещо трето.

Проф. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ
културолог и медиен експерт

О, да! На една прекрасна Маргарита.

Проф. д-р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ
историк и журналист

Да, но всеки ден по мъничко и всеки ден различно.

НЕДЯЛКО СЛАВОВ писател

Все по-често.

ЕВГЕНИЙ ТОДОРОВ журналист

Върху „чичовското“ е възможно да се разсъждава както в светлината на неговата представителност за българския характер, така и в по-общата перспектива на универсалните човешки качества. Вазов обаче категорично е привилегирова разбирането за своите чичовци като „галерия от типове и нрави български“.

И въпреки уточнението „в турско време“, което отправя към миналото – недалечно спрямо 1884 г., когато е написана повестта „Чичовци“, и наистина далечно спрямо днешния ни ден, неговите герои запазват някаква феноменално неизменна актуалност.

Удивително е как същият Вазов, комуто дължим конструирането на идеалния героичен образ на българското, ни е изправил пред отрезвяващата „картинка“ на далеч по-реалното ни пребиване в света – нищожно, но затова пък гарнирано със собствените ни непомерни домогвания:

Направил го е обичливо, едновременно и с насмешка, и със съпричастие, и с горчивина, но и с утешителното си интуитивно знание за „чичовското“ като изумителна способност за оцеляване и пребъждане. Цялата тази невъобразима смесица от великодушие и дребнавост, безкористност и егоизъм, безрезервност и пресметливост, импулсивност и паралитично бездействие, от възторзи и уния, от пристъпи на мегаломания и непреодолим комплекс за малоценност, от високопарност и пораженчество, от авантюри на мисълта и омотаност в мизерни стереотипи, от претенции за енциклопедизъм и полуграмотност, и най-сетне от бабаитлък и безхарактерност – всичко това ни съпровожда, с упорита неотклонност в неравния ни исторически път.

Противно на копнежното Вазово видение за народа, който „в няколко гена тайно и полєка порасте на няколко века“, „чичото“ не може да порасне. Той би могъл да стане хъш, но пак ще си остане чичо. Хъшът пък, от друга страна, ако оцеее, въпреки страдалчеството и изпитните, неминуемо ще се превърне в чичо – не толкова заради ултимативността на житейската прозаика, колкото заради невъзможността да приеме себе си в образа на безлична негероичност.

И тогава ще потърси утеха в еуфорията на изстъплената реторика, прокламираща себеотрицание и саможертва, но като неин контрапункт и решаващ аргумент ще се препотвърди навичният му рефлекс на самосъхранителна капитулация. Рефлекс, в който е и силата му, защото с неговата помощ успява да надживее всяка поредна криза, докато припява лозунги, за смисъла на които няма достатъчно ясна представа.

В подобна безнадеждност, колкото и парадоксално да звучи, има и някакъв уют. Иначе е трудно да си обясним защо така непоколебимо удържаме социалното си битуване в модуса на чичовското.

Вероятно най-адекватното ни изкрещяване би било „Докога!“. Но може би е по-уместно да си припомним многозначителното „Див глог, питомно грозде не ражда“, което Вазов е избрал като мото за първото издание на повестта си.

ПРОФ. КЛЕО ПРОТОХРИСТОВА
Историк и филолог

Свободата е като хляба
Всеки ден се замесва,
изпича,
изяжда.

Свободата трябва
всеки ден да е прясна
топла,
сладка

Р. Ралин
из „Молитва“

www.operaplovdiv.bg
[facebook/StateOperaPlovdiv](https://facebook.com/StateOperaPlovdiv)

Билети Касата на Операта, ул. Гладстон 15, в
мрежата на Ивентим и онлайн на eventim.bg

Информация и заявки

032 / 62 55 53 • 087 / 76 33 813

Tickets City Hall Of Culture – 15, Gladston Str,
Eventim ticket offices and online at eventim.bg

Information and booking

+359 / 32 62 55 53 • +359 / 87 76 33 813

БЪЛГАРСКА
НАЦИОНАЛНА
ТЕЛЕВИЗИЯ

BULGARIAN
NATIONAL
TELEVISION

БНР
РАДИО ПЛОВДИВ

KATRA FM
КЛУБНА РАДИО СЪЛЪЗНИЦА

Тийуа
Добрият на киното избор

